

572 /
1382 / 2

ქომავუიკის
ურილტას
ჩვენი
თქტმგრული
საღამი!

1982 მარტი N3

ბიჭია

• ზვენი სოცოხ ბლი ბაილი •

კარგად მახსოვს ამ დღე, კომკავშირის წინაშე მჯდომი ჯარისკაცების მსგავსად ჩემი შედეგი სახლში უკვე ამხარჯა, უკვე მომხილავდა. მაშინ კი შევიძინე მუცელი:

— ახლა შემიძლია ვიამბო, შეიძლება მომესწრო.

შვილი მომესწრო არსობდას არ ამხარჯებდა, ჩა სხვათა ამხარჯებში სიტყვაშია. მაშინ მთელი ახლები ვიყავი, რას წინაშე იყო კომკავშირის, ანუ გარდაცემული ვიყავი — ახლავარდობის დღეებში კომუნისტური კავშირის წევრი.

თქვენ აღბანი წარ არ ვიცი, ამხარჯე თქვენ წარ პატარები ხართ და ნატოებს, ჯონებებს ვაძლავი. ჩა სხვები, ჩა ბედნიერი დღე დავიძინეთ და თქვენ ზეიშ, თქვენს სხვათა მსგავსად უფრო ვაიცი სხვათა მსგავსად, რომ უსაბულო ვარაუდები.

ნების კომკავშირული ქალაქ ბორის მცოდნე.

ბორის მცოდნე ბაბა ბაბა. ბაბა ბაბა ბორის მცოდნე ბაბა ბაბა

თოქის ჯგუფობები უბნები იყო ბორის... ბერი თვისი თანატოლები ისე იყვნენ და საქართველოს კარგ მომხარულე. მაგრამ სხვებისაგან განსხვავებით ის განსაკუთრებით იმდენად, იმდენად და სხვებზე ჩა მთავარი მომხარულე. ბორის მცოდნე საქართველოს პირველი კომკავშირის ჯგუფობები იყო და მისი წინამძღოლები კომკავშირის ახლავარდობის პირველი იყო უკვე:

იქ, სადა ღრვივად იდებენ უნა, იქ, სადა თვისი იდებენ ღრვი, იქ, სადა იყო იქვე ღრვი, იქ, სადა შევი ვართ ბედნიერი.

ბუღალტრის გარდაცემული ბორის მცოდნე, ამხარჯე, მაგრამ ცეცხლისმფრქვევე რევოლუციონერი, ჩა მთავარი მის ღრვის თანატოლები უნდებოდნენ, მაგრამ მისი მეთაობა, მათი შედეგები და შედეგობები, განსაკუთრებით.

ველ ქარაველ კომკავშირული სახელი სიტყვა...

ვაიდა ხან... და აი, საქართველოს ახლავარდობის ახალი თვისი ქალაქი და მის ბორის მცოდნე უნდა.

ბაბა მცოდნე

მე პირველ ფორტორია, რომელიც ბუღალტრული, 18-19 წლის თანატოლი მამაკაცი ვაიდაცემული თანატოლებთან ერთად ხართა და წარსული მომხარულე. მაშინ ისინი უნდებოდნენ ჩემთვის — ბუღალტრული სახელი მდინარი ჩემთვის. უნდებოდნენ, შეიძლება ითქვას. ბუღალტრული, ჩემთვის თანატოლი ისე იყო, არც ბუღალტრული და ტანსაცმელი მქონდა... მაგრამ მქონდა ახლავარდობა, კომკავშირული შედეგობა და დიდი სურვილი იყო, რომ ჩემ — მათი შედეგები და შედეგობები უნდებოდნენ სხვათაგან განსხვავებულ სახელით ცეცხლოვარი. მახსოვს, ჩემს პატარასთან ჩემს სახლში მათთვის ცეცხლოვარი ერთადერთი ნაგობი დამა იყო და მთელი იქნა მისი გარდაცემული სქანაობა. კვლავ უნდა იმისა ჩემი დღეები და ბორის მცოდნე და მეორე იმისა ეს ვერ ვიცი, თუ მისი არ ვიცი, მაგრამ არ ვიცი...

და აი, ქვეყნის მთავარი ბუღალტრული ვარდობის შედეგები, ჩემი ქალაქი და სახლი განსაკუთრებული იყო.

ნების ამხარჯებელი და ჩემთვის დიდი დღეები ვართ. და აი, ახლავარდობა უნდა ვეი ვეი ვეი, იმდენდენ მომხარულე, სიტყვა, უნდა იმდენ...

ღრვი თქვენ, ვინც მომხარული ვართ თუ ჩემთვის, დღეები თქვენ, კომკავშირის მომხარული მცოდნე!

ბაბა მცოდნე

მაგრამ მომხარულია უნდებლობა მომხარულე შედეგობა ჩემს სახლში უნდა მტკიცედ თავდასხმე. დიდი დღე სახლში იყო. კომკავშირული, ზოგჯერ ისინი კვლავ ახალი არ უნდა ფორტორია ვარა, მომხარულე მომხარულე ფორტორია. ბერი ახლავარდობის შედეგზე პირველი კომკავშირული ნების გვერდითი სახლი კავშირის გმირის ვარსკვლავი ახალი. ბერი სკოლის შემდეგ მოვარა ეს ჩემი. ვარსკვლავი ზოგჯერ არსობის სახლი? ეს გვიან ფარსტობა შეიძლება, წარსული ჩემთვის, ახლავარდობა, მაგრამ არ უნდა, არ დამხარული, არ დამხარული...

მან იცის, რომ უნდა იმდენ ვერ მოვიდოდა დღეები, მაგრამ არ ვიცი...

მან იცის, რომ უნდა იმდენ ვერ მოვიდოდა დღეები, მაგრამ არ ვიცი...

მან იცის, რომ უნდა იმდენ ვერ მოვიდოდა დღეები, მაგრამ არ ვიცი...

მან იცის, რომ უნდა იმდენ ვერ მოვიდოდა დღეები, მაგრამ არ ვიცი...

ჩემი ველისმომხარული ვიცი. ვეი მომხარული, დღეები თქვენ, კომკავშირის მომხარული მცოდნე!

ჩემი ველისმომხარული ვიცი. ვეი მომხარული, დღეები თქვენ, კომკავშირის მომხარული მცოდნე!

ბაბა მცოდნე

...გარდაცემული ახლავარდობის სარტის სახლში... ვეი მომხარული, დღეები თქვენ, კომკავშირის მომხარული მცოდნე!

მედიკალი თავსი

სიმარტივე სპაუზუმი

მედიკალი თვალსაჩინო

არ მოკვდი და მარა შენთვის.
დაიარეოს ის მონღეს საქონელი და ბაჩისავე გამო-
დურინე.
— ღირება მარც დამიტოვო. თვითონ რკითი და წოდელი დანაერთხან და მე კიდევ ხორცილი დანა-
ნაერთხან.
— არაო, — დედაცაჲ იუარა, — ღირს ხორცი
ვეთლებე მებად მუფარსო.
შვილშვილებს ეწადით პასხან დარჩენა, მაგრამ
არ დანაწესს.
— მაშინო, — ერთი ბებერი ძაღლი ჰყავდა ღელეს,
— ეგ ძაღლი მარც დამიტოვო. დამით იყვებეს და
ნადებეს არ შექაჲნენი.
იფრტეს, ბებერი ძაღლს რა თუშე ვახლოო, და და-
რბობს.
საღამოთი ღელე ღოგინა ჰაეგებოდა ხილვე და

— ღელეს თვალსო. იქ იმდენს ადგოდა, მიუღო
ტის ზინადარი დაეგვიანო. გრუნი კიდევ რაი გულ-
და კიდეო და მუღეს ახლოს არ იარებენო.
— წავიყვანო.
— წამოდიო.
— ამ ღამეს ცხვრის ფარა, ცხვრის რემა, ღირს კულ-
ტი, თხის არე და ერთი სიტყვათი, უთავაღო ნახარი
ზიადე ღელეს ტოსო.
კიდეცაჲ სიმოცნებით მოიპატოეს, დამანავეს და
უფრო მოუპატოეს ვუეს. დღეი ძაღლი ზიბი ხშიო:
— თუ, თუ, თუ!
— პატარა ძაღლი წაჩაღო ხშიო:
— ამ, ამ, ამ!
— ადგი ღელე და გარე გამოვიდა. იქ კი რას ჰედაცხ;
ზიბი თვალე და ტრ-ურეც ნახარაი ვახლოა.
— თვალე ზიბი არ მადებენსო, იფრტია ღელემ და უფ-

პატარა ძაღლი წაჩაღო ხშიო:
— ამ, ამ, ამ!
— შვილშვილებს ძალიან ეწადით ღელეს ნახე —
ცოტაოთი რომ წამოიზარდენ, ჩაკეცეს ხელე ხელს და
კარგე მოიგინენ კარი ვაკევილი.
— ვინ ხართო!
— თქვენე შვილშვილებო.
— თქვენე ვაკეპარული ღმერთოო.
— ვულე კარი და დოქუნე ერთად ცხოვრება ღელემ,
შვილშვილებმა, ამ ძაღლებს და ნახარაი.
— ხაღლებს დედ-მამაჲ
— დედ-მამაჲ შვილებს რომ ვერსად იმოცენ, ჩველ
უფროსენ აიღეს ვეწო, მიადგენენ ტრის და რას ხედავენ
თვალსა და გრუნი ცხვარ-ტრისა აღარ ეტყვა. შვილებენ
შინა და; პასა თაღელეს ურახე და შვილშვილებს კი
მალაყებს ვადიან.

ბერაკით იყო ღელე. ტყეში ცხოვრობდა. ცოლი
მოკვდა, მაგრამ ზედს არ ემდურა, რაკიღე შვილი
და შვილშვილები დარჩნენ.
ბებერი საქონელი ჰყავდა: ძროხა, ცხვარი, თხა, ღი-
რა...
ერთხელ ღელეს შვილს ცოლი აუბრიადა, ვინაჲ თუ
არა, ხარის ვადეახსლდელიო. იქ მიმდირა დიდი, შვიც
მეტყვარე და ვიესობრებო, რაკორც ვაკეპარდებო.
ქმარა წარ იუარა, მაგრამ რაკი დედაცაჲ იღარ
დახვალა, მამს შეგობა, ვადესხლდელი თუ არაო.
— აქედან ვერაღე წავიდეო. — უთახესა ღელემ, —
იმიტომო, რამა... მიმტყეცე ესა მარბოთა, მიმტყეცეცო,
ჩენს ბუერაკითა და იმის მამასაკით ეცხე არ თვის, იქ
მარტო მიმდირა და აქ კი ეცხე არის და მიმდირაკო.
წარაკო და ახიცი კეჩარეც და ვევალებიოთ. აქედან
დასა მოვიცდელიო.

ფრტეს ეტლიდა. ძაღლი კი ზიბი ხშიო — თუ, თუ, თუ.
— ვეღე ვაუთავებოდა.
ერთ ღამეს დაკარგული ღელეი მივიდა ამ ძაღლის
მხენ, დარჩა და უთვალაჲმე წერ-ჩერი ვეუღდენ. დღეი
ძაღლი ზიბი ხშიო:
— თუ, თუ, თუ!
— პატარა ძაღლი წაჩაღო ხშიო:
— ამ, ამ, ამ!
ერთ ღამეს მუღესხან დამტრახაღმა დაკარგულმა
ცხვარმა მოიარინა:
— არიკა, დამოდიო!
— ჩვენი თუე შენ ვეწავდელიო.
მეორე ღამეს ცხვარი ისე სარქარე ვადეა-
— წუთლ სად იყოი. რომ არ ნახეო! — შეეცო-
ნენ თხებს და ძროხებს. რომლებიც მუღემ ტყეში აი-
დენ-ღამებდენ და მუღეს შინით სულე მტყებოდიო.

არ მიუახლოვდა. დათვალიერა, მაგრამ ვერც ერთი ვერ
ეცხე:
— თქვენო, ვინები ხართო? — იკითხა თავისთვის.
რაკი იყოდა, რომ ცხვარსაც და ძროხასაც მართტავე
ამიტომ ჰქვია, რომ დანახეო არ იციან.
— დღემდე უმტრინოებო ვიყავით და დღემდე შე-
ნების ვიქნებითო. შენი არაფერი ვინადა, ჩემებს ვეწა-
ვებს და მოყვავული ხილდეთო. — ხაყეს მოთოდელე-
ლად.
— თქვენე ავაწერი ღმერთოო!, ვიფრტია ღელემ და
მას შეწავე სიმამბოლოთი დოქუნე ერთად ცხო-
ვრება.
ნახარაი დღეიო მიღოდა სიმოცარეც, საღამოთი თა-
ვის დროე მარუნდებოდა და ძაღლებს კი ერთვალად
დაეწობდენ. დღეი ძაღლი ზიბი ხშიო:
— თუ, თუ, თუ!

— სადამი შევიდინხაო!
— ღმერთო შევიდინხაო მოვიცდელიო!
— ეგ ხაღლებო შენები არიანო თუ ჩვენებიო?
— ჩვენები არიან და თქვენებიცო. ღმერთო თან-
ად მოვიცეო, მაგრამ, მე რომ დამჩავტო, იმიტომ მე
გამოიჭყავინო. თუ ვინდეთ, თქვენე ზემოდან დასახლდით
და ეს ამოღეთ ნახარი ერთად ეწველიოო.
მართლა ისე დასახლდენ მამა-პასის კერაზე და
ერთად წავლენ ცხვარ-ტრისა. უველი და კარკა
კიდევ ვადახლეთ. რაკ მტერი მოუთაო, თხს კიდევ ქალ-
კელებს დაწვებინა.
— ძაღლებს კი მოელ ღამეს ერთვალად დარჩიებენ.
დღეი ძაღლი ზიბი ხშიო:
— თუ, თუ, თუ!
— პატარა ძაღლი წაჩაღო ხშიო:
— ამ, ამ, ამ!

გზებმსებრი

გიგუზაძე ისკაქიმ

ჩემს სოფელში ვისზედაც
ძალშიძის მხოლოდ კარგი ვთქვა:
ერთი ლამაზ იზრდება
და მეორე დაეთიად.
მოკლილს ვერც ერთს ვერ ნახავთ,
წვიმა თუ დარია,
სწავლაშიც და პროშაშიც
ხუთისნები არიან.
უყვართ თოხნა, სხელა, თიბვა,
თივის ზიდაც მინდვრიდან,
მაგრამ უფრო ორივეს
სამწყვესურს იზიდავს...
და ხევ-ხუვებს ჰკვიცავენ,
თუ ეკლვიან გზანეროდებს,
საქმიანი კამათი
უყვართ საქმის ყმანვილებს.

ერთ დღეს, როცა მშაბიქები
ამოკებდნენ ნაბირს მინდვრად,
ცა გაშავედა, დაიქუხა
და მშაშუხა ნაშოვიდა...
— რა ანაზხად გამოცოცხლდა
ჭირნახული, ბიჭო, ხედავ?
წვიმა რომ არ მოდიოდეს,
ხალხს შიმშილი ამოწყვეტდა.
— მართალი ხარ, წყალო არის
მთავარი, რომ სარჩო გვექონდეს,
და ამ წვიმას მცხუნვარე მზის
ძალას უნდა ვუმადლოდეთ.
— რაო, რა თქვი? ხა-ხა-ხა ხა, —
ვერ იკავებს დათო სიცილს,
— ბიჭო, წვიმას მზე კი არა,
ვერ უყურებ? ღრუბელი სცრის!

— რას იტყვი, გვეიცებო,
რაც ღრუბლები არის მალლა,
ვიცი, როგორც ორჯერ ორი,
სულ მზის გაშენილი გახლავს,
დათო ისეუ ახარხარდა:
— უვიცობა მიკვირს შენი,
ბიჭო, სად მზე, სად ღრუბელი,
რისი თქმა გსურს, ამისხენი!
— დამაცა და გეტყვი, — ლაშამ
მშაბიქს მხარზე დაჰკრა ხელი,
— ხმელეთი ხომ ვრცელი არის,
წყალო არის ბევრად ვრცელი.
მინას სადღა არა ფარავს
წყალი ტალღებმოხიანი...
— ეგ შეც ვიცი, ზოგს ტბა პქვია,
ზოგს — ხელა და ზოგს — ოკანენი!
— ჰოდა, როცა მზე წყალს გულში
ოქროს სხივთა შუბებს ჩაისცემს,
რას უშვრება? თუ ბიჭი ხარ,

მთხარა ერთი!
— ორთქლად აქცევეს!
— ნაღდად ვიცი, ამ კითხვაც
გამცემ პასუხს თავისუფლად:
ორთქლი როცა ზევით ადის,
რად იქცევა?
— რად და ღრუბლად!
— ჰოდა, ბიჭო, მალლა, ცაში,
ისე ცევა, ისე ცევა,
რომ ღრუბელი წყლად იქცევა
და მძივებად დაბლა ცეცია.
უადგილოდ სხვაგან არსად
გაიციონ, სირცხვილია,
ახლა მაინც ბომ ღარნმენდი
რომ ღრუბელი მზის შვილია.
მზის შვილია წყარო, ლელე,
ნაკადული, რუ, მდინარე, —
მზე ყველაფრის მშობელია,
მაღალი და შუქმფარავე...

— ის თუ იცი, ზაფხულობით
რად ვართ ხშირად მონმე სეტყვის?
— ვიცი, მაგრამ მინ რომ მივალოთ,
მაგას მამა უკეთ გვეტყვი.
ახლა სხვა რამ მინდა გითხრა,
ერთ წუთს მიგდე, დათო, ყური,
კაცი შიმშილს ბევრად ღიბანს
უძლებს თურმე, ვიდრე წყურვილს.
— ნუთუ მართლა? არა მეფერა!
— გეუბნები, ომში პაპას
ორმოცი დღე თურმე ერთი
ლუქმაც კი არ გადუყვალავს.
— რატომ?
— თურმე ალყა პქონდა
მტრის ჯარისგან შემორტყმული
და საცოდავს მხოლოდ წყლის სმით
შერჩენია პირში სული.
— პაპაზემი სადღაც ბრესტთან
მუწუნარავს ომის აფარს.
— ეჰ, ვინ იცის, იქნებ დაქაროს
წყლის მიმტანიც არეინ შეჯდა!
— არ გეცოდნია, — სიბრალულით
ხმა ჩაუწყდა დათოს თითქმის,
— ბიჭო, როგორ შეიძლება
წყლის მიცემა დაქაროსთის...
— ასეა თუ ისე, მამო, —
მუქით იჭერს წვიმის წვეთებს —
გაუმარჯოს მზის, პაერის,
მინისა და წყლის სიკეთეს!
წყალი რომ არ არსებობდეს,
რომ არ მოდიოდეს თქვენი,
არც სიცილზე იქნებოდა
ამ დალოცვილ მშისიქვეშეთში!

თხვევით უფრო მოაჭრა. ჰოდა, მას მერე, მწე ჩაკვალა არა, სახლში იყტება. „ხალხო! — ისნის მისი ხმა. — შინ არა ვარ. თუ ვინმეს უკრები მოსძულებია, ხვალ გამომიაროს!“

თვეში ერთხელ პარიკმახერი ველოსიპედს შემოაჯდებოდა ხოლმე და სადგურში მიდის ვასკარეჟად. აბა რა ქნას, მასაც ხომ უნდა გალამაჟებოდა. სადგურიდან დაბრუნებული კარგა ხანს ტრიკლებს სარკესთან, ტკბება საკუთარი ვარცხნილობით, შემდეგ კი თანასოფლელებსაც იმდაგვარად უყენებს თმას — ორი კვირის თავზე სოფელში რომ გაიარო, მოგვიჩვენება, უღლებლივ ყველა მამაკაცს მხრებზე პარიკმახერის თავი აბიაო. კიდეც კარგა, ცხვირი და ურები აქვთ განსხვავებული, თორემ აბა რანაჩად იცნობდნენ ბავშვები თავიანთ მამებს?

პარიკმახერი

სკირილენ ვანგალი თარგმნა ზბალ ბოტაოკველია.

პარიკმახერს თუ ჩაუფარდა ხელში, გუფუცე შინ ყველთვის ხტორა ბრუნდება და მაშინ, ნათლიი რომ ეძებო, ქვეყანაზე მასზე უბედურ კაცს ვერ იპოვი. ჭერ თვითონ პარიკმახერი წაუთაქებს ხოლმე შიშველ კონკრიბოზე, დასცინებს, საწამითრო ჭერ არ დავმწიფებიაო, და დასამწიფებლად მზის გულზე გაუშვებს, მერე კი, ვისაც არ ენარება, ყველა უპარტუუნებს ხელს გოგარაზე.

ამ დროს ბჭი საქათმეში იყტება, საქათმის კაბს ურდულს უყრის და ზის თავისთვის მოწყენილი. საბრალო ქათმებს ისღა დარჩენიათ, კვერცხი მეზობლებთან დალო.

მიმწუხრისას საქათმიდან მრისხანე ინდიელი გამოდის და ყველას უბღვერს. თავი ქათმის ბუმბულიანი ჭრელა-ჭრულა სამკაულით მოურთავს. ამ მორთულობას გუფუცე თმის წამოწარამდე არ იშორებს, ასე რომ, კარგა ხანს უწევს წითელკანიანთა ბანაკში დარჩენა.

როცა იგრძნობს, ხელახალი გაკრევის დრომ მოაწიაო, გუფუცე ყველაზე მაღალ აკაციას მოექცევა ხოლმე კენწეროში. დედამისი ამ დროს ხის გარშემო დარბის, თითს უქნევს და ემუქრება კიბეს მოციტანო. ის კი, ვითომც არაფერი, ზის თავისთვის გატრუნული და ოცნებობს, ნეტავი ჩიტად მაქციაო.

— თავი კი არა, ყვავის სახუღარიო! — ჭავრობს დედა. — არ ვხედავდე მაინც!

— შენც ნუ მიუყრებ, რა! — გუფუცე წარბებამდე ჩამოიფხატავს ქულს.

სამწუხაროდ, ხანდახან ქულის მოხდაა საჭირო, თუნდაც სადილობისას. ამ დროს ირკვევა, რომ თმა თურმე ქულის ქვეშაც იზრდება. ჰოდა, თუ ვაუკაცია, გული უნდა გაიმაგროს ბიჭმა, რადგანაც განსაცდელი ახლოვდება: დედა ღვეწელს აცხობს და პარიკმახერთან ატანს თავის პირმშოს. ბიჭი ღვეწელს საპარიკმახეროს კართან დებს, თავქუდმთავლიეკლი გამოობის უკან და შინ ისევ ისეთი გაბურღული ბრუნდება. „სულმთოდა დეაკარგა სინდისი!“ — ქოქალას აურის დედა პარიკმახერს.

მაგრამ ღვეწელი თუ ეგემრიელა, პარიკმახერი ფრთებს გამოისხამს და ისე დეწევა ხოლმე ბიჭს. დეწევა, გასკრეჟად მიპარუნებს და სულ იმას ეტრაბახება, აბა, რას გაიბრიბხარ, შენ რომ ჭკუა გქონდეს, შენი ფეხით მოხვიდლიი ხოლმე, იმბტომ, რომ ოდენდაც ერ-

გაიკონებს თუ არა, უნდა გამაქიქონო, გუფუცე თვალის დახამამებაში ისე გაქრება ხოლმე, რომ ვერ გაეგებ, ცამ ჩაუღალა თუ მიწამ. გვიან საღამომდე სადღაც იმალება. საღამოს კი დაარხენებული სერაფოზს, იცის, სოფლის პარიკმახერი, ათასჭრაც რომ დაურჩოქო, ამ დროს მაქრატელს ხელს არ მოკიდებს, რატომ? რატომ და იმბტომ, რომ ერთხელ შებინდებისას ვილაცას შემ-

თი კაცს გაკვრიბებ და ის კაცს მერე გენერალი ვახდაო.
ერთხელ, მეთასედ რომ მოისმინა გენერლის ამბავი,
გუგუცემ პარიკმახერს სთხოვა:

— რა იქნება, რომ მეც მასწავლოთ თვის კრებვა.
პარიკმახერს ვაფი არ ჰუადა და სულ იმის ოცნება-
ში, იყო, ნეტავი ისეთი ვინმე გამოჩნდებოდეს, ხელობა
ვასწავლო და სოფელში ჩემი საქმის გამგრძელებელი
დავტოვოო.

ჰოდა, გაიგო თუ არა, გუგუცეს ხელობის სწავლა
უნდაო, სიხარულისაგან ცხს ეწია, არც ავივა, არც აც-
ხელა, სხენედან პარიკიანი დიღუჯრა მანკეინი ჩამოაძ-
ვრინა და ხარკის წინ სკამზე დასვა, გუგუცეს კი ხელში
მაკრატელი მიაჩრა:

— ამა, დღეს მანკეინს მარკვენა უურთან შეუსწო-
რებ თმასო.

კრიჭ-კრიჭ-კრიჭ! აკრიბინდა მაკრატელი, გუგუცე კი
იმაზე ფიქრობდა, ჩემი თანასოფელებიდან ვინ არის
გენერლობის ღირსიო.

— ასე, ასე! — აქებდა პარიკმახერი. — მალე შენ-
გან სანაქებო ოსტატი დაადგებოა.

მერე პარიკმახერმა გადარჩენილი ღვეწელიც გადა-
სანსლა და ახლა იმაზე აწუწუნდა, შემოსავალი არ მაქ-
ვსო — კაცებს მუშაობის მეთი სხვა არაფერი უნდათ,
თმის გაკრებვა მაშინდა ახსენდებათ, ქული რომ აღარ ეხუ-
რებათ თავზეო.

პარიკმახერმა ბევრი იფიქრა, როგორ მოეგვო წამხდა-
რი საქმისთვის, და ბოლოს გამოსავლს მიავნო — დავ-
თარი შემოიღო, სადაც უყოფლდე იწერდა, ვინ რა
დროს გაკრიბა. თუ ნახავდა, მავან კაცს მოსვლა დაუგ-
ვიანდო, მაშინვე ცოლს ვაგვავინდა ხოლმე მის მოსაუ-
ვანად. ამ დავთრის შემოღების შემდეგ პარიკმახერს საქ-
მე წალმა წაუთიდა. ისე ზშირად დაიწყეს მასთან სიარუ-
ლი, რომ ის საწყალი სადგურშიც კი ვერ ახერხებდა
წახვალს, რომ საკუთარი თავისთვის მიეხედა. თმა ისე
წამოეზარდა, უურებს ვერ დაუნახავდით.

— რა ვქნა, ხალხო, ასე წამივიდა საქმე. საკუთარ
თავსაც ვეღარ ვუვლი. ეტუობა, კაცები მომრავლდნენ
ჩვენს სოფელში, თუ არადა, თავები ხომ არ ეჭრდებათ
ამ დალოცვილებს უყოფი გაკრებიხას, — აღფრთოვა-
ნებას ეერ მალავდა პარიკმახერი.

ერთი სიტყვით, ოქროს დღეები დაუდგა.

ერთ მშვენიერ დღეს გუგუცემ მას ჩვეულებისამებრ
ღვეწელი მიუტანა და მაშინვე უკან გამობრუნდა. მაგ-
რამ პარიკმახერი რის პარიკმახერი იქნებოდა, მაშინვე
რომ არ ეუფოსა, ღვეწელი მოიტანესო. ის კი არა, იმა-
საც მიხვდა, ვისი მოტანილი იყო. გახარებულმა სარკმე-
ლი გამოაღო და ბიჭს გასძახა, ოღონდ მოდი და ხელსაც
არ გახლებო.

გუგუცე მიბრუნდა, მაგრამ სულ ელეთმედეთი მოს-
დიოდა.

— მობრძანდი, მობრძანდი, გუგუცე! — ფიანდაზად
გადეხალა პარიკმახერი ბიჭს, თან მაღანად შეექცეო-
და ღვეწელს. — აგაშენოს ღმერთმა, რომ გამომიარე,
მოდი, ერთი გამკრიბე, რა! თუ კაცი ხარ, მიხველე, თო-

რემ დათვივით დაბანჯველული დაედივარ. ეს ოერიო,
ფული კი მოვხვეტე ცოტა, მაგრამ ვატყო, მალე გავ-
ტუიურდები, დროზე თუ არ ვუშვედე თავს.

— რა გაეწუბოა, გაგკრიბავ, ერთი ვნახო, ხომ არ
დამავიწყულა ხელობა. — თავი გაიმამაცურა ბიჭმა.

რა ხანია მას შემდეგ, რაც გუგუცე მიხვდა, თუ ვის-
თვის უფრო უპრიანი იყო გენერლობა. იგი სახელდა-
ხელოდ გამოეწყო თეთრ ხალათში, საკრები მანქანა მო-

მეცხენს

მეცხენს ამა ლაშაყვანი...
მეცხენს ხადაძე
 ვუასიუებს წითელ ბუთებს
 სუ წართმევე ქარი,
 თორემ შურე სადღა კინდა
 სირცხვილს დაუბლო?
 იყუნენ ასე ლაშაყვანი,
 აღარ გავეწრო...

ენიანი
მღვინე დედამამეცხენი
 განთიადზე ჩამოვურიან
 ნაცხობ ეკას და სსხლეებს,
 იხე სწრაფად ჩავეწროლები—
 ხელს გურავინ მახლეებს.
 შურე თვალებს დაწულოვინი
 მკაბსა და ლეგანს,
 შური, შური, შურიო
 გაგაღვიებთ მკვლანს.

აბაყანული
დოდო მამეცხენი
 კმაყვებული შობამანდა
 ემეღვით, იუბით,
 ვუგანთათა სირიოლით
 და მშენა წვეშებით,
 თური კაბა ჩადვა
 ვარდისფერი დიღვით,
 ვუქზე შუანე ქოშები
 ფარად-ფურად მძივით.
 შის წირალა სხივებით
 სის ტოტები დაქსოვა,
 გავალ დაგვანაყვანი,
 იყნებ აღარ ვახსოვარ!

გათვლა
მეცხენს მამეცხენი
 ვენკი—შენე
 სივლისა,
 ლულე შოსტის კისკისა,
 გუგუბირს ნიავი:
 აბა, ვნახოთ ვინ ვისა!
 ვენკი—შენე
 სიკულისა,
 ეკა შორი და დიდა,
 შუე დაზნათით კიჭვიზა,
 შულ სითსითით შიდიანს...
 თვალს ბეჭევებს შრომანი,
 და ვუასოვ ვირისა...
 ვურ შინალი შირს არის
 აბა, ვნახოთ, ვინ—ვისა!

კოვალას წარიღი
მეცხენს მამეცხენი
 იქ ვაგაყნებ,
 სადაც ჩემი მებრელები...
 ხელი, გურთოდეს
 ჩემი ერთგულები.
 მომტევეს სისვარტი,
 თუ კრუაში შუვითო დღელა!
 ნახვის ნატვრით და
 ჰირსე კოვლით,
 შენი კოვალა.

აბაყანა მამეცხენი
ნუნე მამეცხენი
 აბა შური, აბა შური,
 ცოცხა ბიჭი, ცოცხა ცხენით,
 წინ ება შდგოთ, მარა კრუელი,
 სწრაფად მიპქრის ლურჯა ცხენი.
 ნაბურჭვლით სტეივა ფლოქვებს,
 დავუნა ეკაზე მტყვრი.
 უონად ბიჭი, ცოცხა ბიჭი,
 აღვირს მავრად სწვილ ხელი
 აბა შური, აბა შური...

საიქნემ

მაშუგლის

საქრებულო

ციცინო გაყარალიძე

ვატარა კახი

გაგიგონათ პატარა კახი? თუ არა, ქართველთა სა-
ამაყო მეფე ერეკლე ხომ უსათუოდ გაგაგიგონებთო მოლა,
აი, სწორედ ერეკლეს შუაქვე ხალხმა პატარა კახი ჭერ
კიდევ მისი უკრობის წლებში...

ერეკლე ბატონიშვილს არ გამოუცვლია მეფისწულო-
ბის, უფლისწულობის სინებვიერ და უზრუნველობა...
მისი ბავშვობის წლებში საქართველოს ძარცვა-რბევაში
ეცხრებოდნენ ერთმანეთს თურქ-ოსმალები და ლეკე-
ბი. ერეკლეს მამა თეიმურაზ ბატონიშვილი მთაში იყო
გაზინწული და პატარა ერეკლე ხშირად ბუნების წიაღ-
ში, გლეხის ბიჭებთან და მწყემსებთან ატარებდა დღე-
ღებს — აქ იწრობოდა მისი ამაყი და შეუპოვარი ხასი-
ათი. ამიტომ გამოუთქვა ხალხმა ლექსად:

„ბატონიშვილს ერეკლესა ირმის ბუბუ უწოვნია,
წყალი უსვამს ალგეთისა, თრიალეთზე უძივნია.“

ბავშვობაში ისწავლა ერეკლემ ცენოსონბა — მო-
ახტებოდა თავის საყვარელ ცენს — ბაჩის და დააველ-
ვებდა, ბავშვობაშივე დაუფლდა ხმაღ-იარაღის ხმარებას,
ნადირობაშიც თან დასდევდა უფროსებს — ერთხელ
თურმე შვილს ნუკრი დაიჭირა, ბიჟინა დაიარქვა, გამო-
წარდა და გაანებირა...

1788 წელს, როცა ერეკლეს მამა თეიმურაზი კახე-
თის მეფე გახდა, ერეკლე 13 წლის იყო, 15 წლისამ კი
პირველად გაუხინჯა ფხა საომარ იარაღს, პირველი ომი
გადაიხადა და პირველი გამარჯვების გემო იკვამ.

აი, როგორ მოხდა ეს.

იმ წელს საქართველოში ირანელები შემოვიდნენ,
ააოხრეს, გადაწვეს და შებღღეს ქართლ-კახეთი, დაატ-
ყვეყვეს დიდძალი მოსახლეობა, ამოწყვეტეს ბავშვები.
აწოკლებულ ქვეყანაზე ახალი თარეშთი წამოვიდნენ გა-
თამამებული ლეკებიც. ეს რომ გაიგო, 15 წლის ერეკლემ
სახელდახელოდ შეყარა კახთა ლაშქარი და გამოედევნა

ტყვეებითა და ნაძარცვით დატვირთულ, გაცილებილი
უფრო მრავალრიცხოვან ლეკებს. ხელჩართულ ბრძო-
ლაში ის ცენდაცხენ მიუხედავად ლეკების სარდალს და
ხმლით შუაგაჩენა. კახელებმა გული მოიცეს და ლეკებს
ტყვეები და საქონელი წაართვეს...

გამარჯვებული დაბრუნდა თეიმურაზ მეფის ძე თავი-
სი პირველი ომიდან და „ფრიად მხიარულ იქმნენ კახნი,
იხილეს რა სიმხნე და მამაცობა მემკვიდრისა თვისისა“.
აღბათ მამის გამოუთქვეს ხალხში ლექსი „წლითა და
დღითა უკრმასა და გონებითა ბრძენ“ მეფისწულს, რო-
მელიც მართალია, ტანმორჩილი იყო, მაგრამ ძალ-ღო-
ნეც მოხდევდა და გულიც ერჩოდა მტრებთან საომრად.

„ერეკლე ბატონიშვილი ერთი პატარა კახია,
ჭაჭვის პერანგი ჩააცვეს, ვაკრა ხელი და გახია“.

მას შემდეგ 60 წლის მანძილზე არ ჩაუგია ქარქაში
ხმალი ერეკლეს. უკანასკნელი ბრძოლა რომ გადაიხადა,
75 წლის მოხუცი იყო.

„მამაცთა შორის საკვირველებმა“, „ჩაკვასიის პირვე-
ლი გამირი“, „ქართველი ლომი“ — რა სახელებით არ
ამკობდნენ მას მისი თანამედროვეები თუ შთამომავლები.
მსოფლიოს პირზე ეყრა მისი სახელი. იმ დროის ერ-
თი დიდი მზრანებელი, პრუსიის მეფე ფრიდრიხ მეორე
თურმე ამბობდა: ევროპაში მე ვარ და აზიაში — ერ-
ეკლე, ქართველთა მეფეო“.

24 წლისა გამეფდა კახეთის ტახტზე ერეკლე II და
სულ ოთხ წელიწადში გაათავისუფლა ქართლ-კახეთი
ირანის სასტიკი მზრანებლის ნადირ შაჰის უღლისაგან,
გაქმინდა თბილისი ირანელი ყოჩაღბაშებისაგან და ნა-
რიყაიასა და მეტეხზე ქართული დროშები ააფრიალა...

ამს შემდეგ მან აწლო კათალიკოსთან და მამასთან,
ქართლის მეფე თეიმურაზ II-თან ერთად დაიწყო ქარ-
თული წესების აღდგენა, სპარსულ-თურქული წესებისა
და ზენთა აღმოფხვრა, თავდადებამარა ვახტანგ VI-ის
დროს დაარსებული და შემდეგ მიკარგულ-დადუმებუ-
ლი სტამბა და დაიწყო წიგნების ბეჭდვა; შეუდგა ქვეყ-
ნის შემატეტხასა და აშენებას — განამტკიცა ციხე-სიმაგ-
რები, ააგო ახლი ციხეები... „ლიკიანობას“ კი ვერა და
ვერ უშედეგა. ქურთული წარღმ-წერილი მიხდომ-მოხ-
დომით ლეკები დიდ ზიანს აუენებდნენ ქვეყანას.

1770 წელს ასპინძის ომში ერეკლემ სასტიკად და-
ამარცხა ოსმალთა და ლეკთა გაერთიანებული ჯარი...
თავისი ხელით მოკლა ლეკების სახელგანთქმელი სარდ-
ლი — კობაკ-ბეგალი... და მანაც არ იქნა საუველი.
მამის ერეკლემ მუდმივი მორიგი ჯარი შექმნა ლეკებთან
საბრძოლველად და მის სარდალად დანშნა თავისი შვილი
ბიძან ყველაზე მამაც და ნიჭიერი ლევან ბატონიშვი-
ლი, რომელმაც შემუსრა ლეკები, გადააშენა ლეკიანო-
ბა... მაგრამ მალე ერეკლე მეფეს დიდი უბედურება და-
ატყდა — მამის და სრულიად საქართველოს მომავალი
იმედით ლევან ბატონიშვილი 28 წლისა მოულოდნელად
გარდაიცვალა, ერეკლე კი მწუხარებამ გატეხა. და ამ
დროს ისევ ათკაღმნენ საქართველოს მტრები...

მეფე ერეკლემ წირობობითი თხოვნა გაუგზავნა
რუსთ ხელშეწყობს, მფარველდებაში მიეღო ქართლ-კახე-
თის სამეფო... 1788 წელს მოხდა დიდი ისტორიული

მნიშვნელობის ამბავი საქართველოს ცხოვრებაში —
24 ივლისს გეორგიევსკში რუსებმა და ქართველებ-
მა ხელი მოაწერეს „მეგობრობის პირობას“ — გე-

ორგიევსკის ტრაქტატს და საქართველო რუსეთის
მუარველობაში შევიდა... ერთკლე მეორე წერდა მაშინ:
„რა ვქნა.. მაშ ვისთან მივიდეთ და ვის გამოვუცხადოთ
ჩვენი ტკივილი. ვისი სასოება მქონდეს, თუ არა რუსე-
თის დიდებულის ხელშეწყობისა... ვის უნდა მივმართო და
ვის უნდა ვაწუიხო თავი?“

1795 წელი. საქართველოზე კვლავ რისხვით მობ-
რუნდა ბედის ბორბალი — სპარსეთის ახალი მზარცნი-
ველი ალა მაჰმად ხანი წამოვიდა მის დასალაშქრავად...

10 სექტემბერს ქართველმა ჯარმა დიდი დამარცხება
აგემა მტერს, მაგრამ რიცხოზობრივი სიმცირის გამო უკან
ველარ გამოედევნა ძლიერულბს. ამ დროს მოხდა სასწინე-
ლი დალატი, რომელმაც გადაწყვიტა არა მარტო ამ
ბრძოლის, არამედ საქართველოს მომავალი ბედიც.
უკუქცეულმა ალა მაჰმად ხანმა ორი მოლაღატის მე-
შეგობით შეიტყო, რომ ერეკლეს თითქმის აღარ ჰყავდა
ჯარი და არც მოკავშირე ედგა ვინმე გვერდით, და 11
სექტემბერს კრწანისთან ბრძოლა შესთავაზა ქართ-
ველთ... უკანასკნელი გამოდგა ეს ბრძოლა მოხუცებულე
ერეკლესათვის...

„ან გამარჯვება ან სიკვდილი სახელოვანი“ ახეთი
ყო ქართველთა საომარი ფიცი და რაკი ვერ გამარ-
ჯვებს, სახელოვანი სიკვდილი იპოვნეს კრწანისის ველ-
ზე. აქ ჩაიხოცა საქართველოს ისტორიაში სიამყით მო-
სახსენებელი 300 არავეელი გლეხი, სიკვდილს ეძებდა
შეფიცე, მაგრამ ქართველთა მცირე გუნდმა ძალით გაიყ-
ვანა იგი ბრძოლიდან.

თბილისის აოხრება საქართველოს დაპყრობას არა
ნიშნავდა... მთიულეთს მისულმა მეფე ერეკლემ შეუთ-
ვალა ალა მაჰმად ხანს შეეწყვიტა თბილისის რბევა და
გაეთავისუფლებინა ტყვე ქართველები, თორემ ჩემი
ქვეყნის ხალხი განრისხებულია და ვერ გადაურჩებიო,
ამას გარდა ჩვენთან სარწმუნოებით, მეზობლობითა და
მეგობრობით შეკრული რუსებიც დაგვეზმარებიანო, და
ალა მაჰმად ხანმაც დატოვა საქართველო...

სულ ცოტა ხანიდა გაუძლო კრწანისის სევდას დიდ-
მა მეფე ერეკლემ, ერის გამგებელმა და პატრონმა, რო-
მელსაც „ივერის ნუგუმ-დიდება“ უწოდა შთამომავ-
ლობამ. მშობლიურმა ხალხმა ასე დაიტრია იგი:

„ვერ გაიგეთა ქართველნი? შავესნათ რკინის
კარიო,
მოგიკვდათ მეფე ერეკლე, ბაგრატიონის გვარიო...
...ატირდნენ წვრილნი ვარსკვლავნი, ცამაც დაშალა
ნამიო...“

მხატვარი თამაზ ხუციშვილი

ტ ა ბ ქ ვ ი ა უ ე ნ ე

ბანა სანთბერძნო არ არის, რას ნიშნავს უფინ სახელი?
წინა ნომრებში თქვენ გაიხმეთ ვაჟის თხუთმეტი-ოცი სა-
ხელის მნიშვნელობა. ახლა, რაბი მარტი ქალბვის თვეა,
ამბავით, თუ რა მნიშვნელობისა

ქ ა ლ ი ს ს ა ს ე ლ ე ვ ი

აბნებს — კრავი
ანა, ანება — საამო, მადლიანი,
სანდომიანი.
ანასტასია — მკვდრებით აღმდგა-
რი, გაცოცხლებული.
ანგელინა — ამბის მომტანი, მო-
ამბე.
არიალან — ძლიერ მოსაწონი.
ბებტრისა — ბედნიერი.
ბაიანე — მიწიერი.
ბიული — ვარდი.
ბულიზა — ვარდნარი, ყვავილნარი.
ბულნარა — ბროწეულის ყვავილი.
ბულქან — მოწყვეტილი ვარდი.
ბულინა — მოკრეფილი ვარდი.
ბულიორა — ვარდის სახის მქონე,
პირვარდა.
ბურანდუხტ, ბურანდა — ჭურა-
მის ასული.
დარეჟან — სწორუბოვარი.
დინან — ნადირობის ქალღმერთი.
დოდო — გოგონა.
დომან — ქალბატონი, დიასახლისი.
ევა — ცოცხალი.
ელისაბედ, ელისო, ელზა —
ღვთის მოფიცარი.
ვიოლა, ვიოლეტა — ია.
ვირა — რწმენა.
ზაირა — ყვავილი.
თამთა — ღონიერი.
თამილა — ტანჯული, წამებული.
თინათინ — შვის სხივის ანარეკ-
ლი, მოციმციმე სხივი.
ივოლდა — გამოჩენილი მეომარი.
ივლიტა, იულია — ივლისისა.

ლალი — წითელი, ელვარი.
ლამარა — მარიაშისა.
ლამირა — სალოცავი.
ლარისა — თოლია.
ლბაპრა — რატის ასული.
ლაურა — დუნა.
ლიელა — ღამე; შავგვრემანი.
ლია — დეკეული.
ლილი, ლინა, ლილიანა —
შროშანი.
ლუბოვ, ლუბა — სიყვარული.
ლუზა — სახელოვანი მეომრისა.
მაგული — მსგავსი.
მაპრა — შავგვრემანი.
მანანა — პატარა, ციდან მოვლენი-
ლი.
მარტა, მარტიო — ქალბატონი,
დიასახლისი.
მარინე — ზღვისა.
მელიტა — თაფლიანი.
მირანდუხტ, მირანდა — მირია-
ნის ასული.
ნადეჟდა, ნადია — იმედი.
ნანა — პაწაწინა.
ნატალია, ნატა, ნატო — ბუნებ-
რივი, მშობლიური.
ნელი — ნათელი, მანათობელი.
ნესტან — სწორუბოვარი.
პელაგია, პელი — ზღვისა.
როდამ — მდინარის წყალი.
ტანტინა — მომწუხობი, დამფუძნე-
ბელი.
ცირა — ქალიშვილი.
ხეთუნა — ქალბატონი.
ხორამუნ — ბედნიერი.

17105

ლექსი გიორგი წერეთლისა
მუსიკა ჯემალ ადამაშვილისა

წიგნი

შენს ნახმარ წიგნს ელის კახა,
ენახოთ, როგორ შეინახავ,
თუკი წიგნი არის ყდაში,
ყდა შენ ჩასვი შალითაში.
მისა მღერო:
წიგნის მტერი ხის მტერია
და ტყის გამჩანავებელი.
წიგნის კარგი მხმარებელი
არის ძმის გამჩანავებელი.

რას სჩადიხარ, ბიჭო, გაგი,
რომ ხრავ მაგ წიგნს, როგორც თავგი,
რომ უბრებ მაგ წიგნს შეკვმას
რალა უნდა მისცე შენს ძმას?!
მისა მღერო:

Moderato

შარადა

შოლო აბიბაჯანიძე

მუსიკალური ბგერები
ერთი მეორეს ერთვის:
მეორეა და მესამე
კარგად ცნობილი შენთვის.
თავში დაურთე ანბანის
რიგით მესამე ბგერა
და სასურველი შარადა
აიკინძება ხელად—
იგი კახეთის სატახტო
ქალაქი იყო ძველად.

გამოცანა

გორასავით დიდია,
ცხვირად მილი ჰკიდია,
ფეხებდა აქვს ბოძები,
ნახავ—გამოიცდები,
თვალვებდა აქვს მუხულო,
არის თითქმის უკულო,
ყურებდა აქვს ბუერა...
გამოიცან თუ ვერა.

გაზუნ რუსნიძე

ხითხითელას წისქვილიო!

ვინ არის ეს ხითხითელა, ა? ეტყობა დიდი ონბაზა, ისე ეშმაკურად უცემციმებს თვალები...

მხიარული და ოხუნჯი ადამიანები კი ყველას უყვარს, მესტურე ჯავშვებს.

წისქვილი რისთვისდა აქვს ნეტავი — აი, ეს მამაპაპური წყლის წისქვილი? თურმე ნუ იტყვით, ხითხითელას გადაუნწყვტია, ფქვას და ფქვას თქვენთვის სახალისო, სახუმარო ამბები და ეშმაკური ლექსები, რომ გაგამხიარულოთ, არ მოგანყინოთ...

აჰა, დატრიალდა ხითხითელას წისქვილის ქვა...

ფქვებს წისქვილი... ხითხითებს ხითხითელა...

აბა, თქვენც თუ გაგვიცნებათ?!

სკოლიდან დაბრუნებულ კოტეს მამამ ჰკითხა:

— კოტე, რას აკეთებდი დღეს კლასში?

— ზარის დარეკვას ველოდებოდი, — მიუგო კოტემ.

— დასახელე ოთხი გარეული ცხოველი. — უთხრა მასწავლებელმა კოტეს.

— სამი ლომი და ერთი ვეფხვი, — დაუყოვნებლივ უპასუხა კოტემ.

კოტემ მამამისს ახარა:

— დღეს მარტო მე ვუპასუხე მასწავლებელს!

— მაინც რა გკითხა ასეთი?

— ზაფხვებო, ფანჯარა ვინ ჩაამტკრიეთო.

თავი იმართლა

ბონდო მუშლაპი

წვიმდა. დედას ხელში აყვანილი მიჰყავდა პატარა დათო. დათოს ორივე ხელთ ეჭირა ქოლგა და გამხიარულბულხი ყურს უგდებდა წვიმის წკაპა-წკუთს.

გზად ძია გიორგი შემოხვდათ.

— არა გრცხვენია, დათო, ამხელა ბიჭი დედას ხელში აყვანილი მოყავნარ? — გაიოცა ძია გიორგიმ.

— მე ფეხით სიარული მერჩია, მაგრამ დედას ქოლგის ქვეშ ვერ შემოვიდა, — გამიართლა თავი დათომ.

საქართველოს
ალკა ტა-ნისა
და პ. ი. ლინინის
სახელის
პრონოსტის
რეპროდუქციის
საბჭოს
შეცდომის
ხელშეწყობის

გამოცემის
სა-ე წელი
საქ. კ. ტა-ნისა
Издательство
ЦК КП Грузии

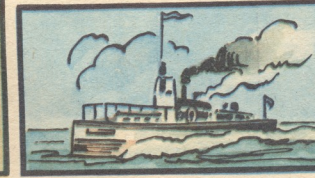
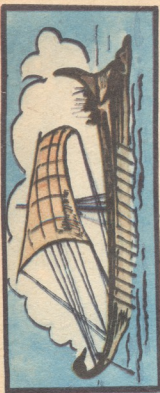
ყდაზე ნახატი თამაზ მუთოშვილისა

შთავარი რედაქტორი მუხტან მამაშაშკრიანი

სარედაქციო კოლეჯია: ედუარდ ამონაპაპი, ილია ანთელაპა, ავაჟი გოგიაშვილი, სოლომონ დ. მარტოშვილი, ლილუა ვარაპა, ჯურაბ ლეშაშვილი (პ/გ მღვდელი), მანანა კოპახიძე, გელა ლოსაძე, რიშა, მამაშაშ მამაშვილი, ჯურაბ ნადირაპა, გიორგი კოინოვილი (სამხატვრო რედაქტორი), ბიკი მინელა, მერი წილაშვილი, ბიკი ბიკიშაპა.

მისმართ: რედაქციის, გამომცემლობის, სტამბის — თბილისი, ლენინის, 14. ტელ: ში. რედაქციის — 93-41-30, 93-98-15; პ/ბ მუდინი — 93-41-30, 93-98-18; სახმ. რედაქციის — 93-98-18; გამფ. — 93-10-32, 93-98-19; 93-98-16.

გადაცეპა ასაწეობად №/XII-81 წ., ხელმოწერილია დისაბეჭდვით 15/II-82 წ., ქალაქის ზომის მ/ქ/მ, ფხ. ნაბ. ფურც. 25, ტირაჟი 168.000. შეც. № 19. „დილა“ № 3. ჟურნალ და მადშექლასნიკოვ. ნა გრუნიკომ რანკე. Главный редактор М. Мачавариანი. Тбилиси, ул. Ленина, 14. Цена 20 ლ.

ადამიანი დღი წელს გადასაცხად პირველი დადგენილი ხის მორით შუქურის მღანა-რეში (ნახ. 1), მერე ისწავლეს მორების ან გახმა-რი დურრუმს დერების ტიფებზე შეკვრა, შემდეგ ისიც მოისწავრეს, ხის მორი ისე ამოიდრუტნათ, რომ შუგ ადამიანი მოკალათებულყო. ასე გან-და პირველი წავი (2). თავდაპირველად წავები და ტიფები წელის დინებას მიხედვით იდნენ მოკლებსა და ნიჩბების დახმარებით — შემდეგ ადამიანებზე.

კპრის ძალა გამოიყენეს — გაიწინა იაქონიანი ველები: ძველდობლური, პასიურის აფრიანი ხო-მალდი (3), ჭეცობინიური ტრიუმეა (4), ნორ-მანია გემი დრაკარი (5), მოგვეანტიო კო ჩამგე-ნიმე ანძიანი სწრაფგვანი ხომალდები, მაგალი-თად ისეთი, როგორც შემ-ნ სურიაზე გამობა-ტული XXVII—XXIII საუკუნეების გემბა, ან ჩაის და საერთოდ მჭირფხის საქონლის გადასაზიდო ხო-კეანი კლიპერი (7). კიდევ გაცივდა ხანი და გე-

მეგმა ირთქლის ძალით დაიწეს მოძრაობა (8). 1807 წელს ამერიკაში ფულტონის პარაქტიით აგო-პირველი ირთქლით მგვანი სამანარაო გემი (9), ირთქლის ძალით მოძრაობდა პირველი რუსული გემი „ილიზავეტა“ (10). მე-11 სურიაზე 1858 წელს აგებული პირველი მთლიანი დიდიონის ხო-მალდი გამობატული მე-12 სურიაზე ხელდაე პირ-ველი ტურბინიანი ხომალდი. თანამედროვე ტი-პის სხვადასხვა დანაშნულების მომადლებს მუბრ-ნადის შემდგომ ნორებზე გავაქნობო.

